

KAITSEMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1, Tallinn 10122
info@fin.ee

Teie: 16.07.2025 nr RAM/25-0806/-1K

Meie: 25.07.2025 nr 5-7/25/65-2

Riigihangete seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Kaitseministeerium on tutvunud riigihangete seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu ja seletuskirjaga, millega kavandatakse riigihangete seaduse § 200 täiendamist uue lõikega 1¹, võimaldades vaidlustuskomisjonil mõjuval põhjusel pikendada vaidlustuse menetlemise tähtaega kuni 60 päevani.

Riigihange tuleb läbi viia mõistliku aja jooksul, ka vaidlustuse lahendamise praegust, 30-päevast, tähtaega arvestades on vaidlustuse esitamine alati takistuseks, et efektiivselt lepinguni jõuda. Arvestada tuleb, et VAKO otsuse tegemisele kuluvale ajale lisandub ka ooteaeg 14 päeva enne lepingu sõlmimist ja muud tähtajalised piirangud, millal hankija võib riigihankega jätkata.

Pakutud lahendus, s.o läbivaatamise aja pikendamine kuni 60 päevani, on eriti kontrastne, arvestades riigihanke vaidluse lahendamise tähtaega halduskohtus, milleks on 45 päeva. Ühtlasi rõhutavad halduskohtud enamasti hankijalt seisukohta küsides, et tähtajad ei ole pikendatavad ning põhjenduseks ei ole puhkused, suur töökoormus vmt. Tähtaja pikendamine toob kaasa ka probleeme pakkujate vaatest, kuna pakkujatel ei pruugi alati olla võimalust pakkumuste jõus hoidmiseks kuni jõustunud lahendini. See võib omakorda kaasa tuua hangete kehtetuks tunnistamisi ning uus hankemenetlus on täiendav koormus nii hankijale kui pakkujatele. Samuti võib tähtaja pikendamine tuua hankijale kaasa töomahu kasvu, et katta hankija vajadusi, nt läbi varasemate lepingute pikendamise või kasutades lepingute vahelisel perioodil muid RHSis ette nähtud võimalusi. Kokkuvõttes võib see riigile olla kulukam ka hankeobjekti maksumust arvestades (kallimad pakkumuste maksumused). Hankija peab küll hanked ette valmistama ja need korraldama, arvestades vaidlustele kuluvat aega, aga ebamõistlikult suure ajavaruga ei ole seda võimalik teha ning eesmärkide saavutamiseks (õigeaegsed lepingud ja tarned) peaks vaidlustusmenetlus olema efektiivne. Hankija ei tea hanget korraldades ette, kas võimalik vaidlustus lahendatakse tavapärase 30 päeva jooksul või pikendatakse tähtaega.

Kavandatava muudatuse seletuskirjas ei ole analüüsitud selle võimalikke majanduslikke mõjusid hankijale. Samuti ei ole seletuskirjas põhjendatud, miks nähakse tähtaja pikendamise ülemmäärana ette just 60 päeva. Menetluslik selgus ja vaidluste lahendamise mõistlik kestus on hankijate jaoks äärmiselt olulised. Kui vaidlustuskomisjoni töökoormusest tulenevalt on täiendava tähtaja lubamine vältimatu, võiks kaaluda tasakaalukamat lahendust, näiteks pikendamise võimaldamist kuni 40 päevani. Selline lähenemine aitaks vältida põhjendamatult pikki menetlusperioode, mis võivad negatiivselt mõjutada riigihanke protsesside ajakava ja elluviimist.

Hankijana peame oluliseks, et vaidlustuste lahendamine toimuks mõistliku aja jooksul, mis võimaldaks hankemenetlusi planeerida ja ellu viia tõrgeteta ning välistaks ebamõistlikult pikad viivitused.

Kuna menetlustähtaja pikendamine ei oleks kõige parem lahendus valdkonnas, kus efektiivsus ja mõistlik aeg on olulised lepingute ja tarneteni jõudmiseks, teeme ettepaneku veelkord kaaluda vaidlustuskomisjoni koosseisu muutmist tagasi 4-liikmeliseks.

Arvestades vaidlustuste arvu kasvu ning vaidlustuskomisjoni ja hankijate töökoormust, võiks kaaluda teiste meetmete rakendamist, mis aitaksid vähendada vaidlustuste esitamist. Ühe võimaliku meetmena

võiks ette näha, et vaidlustaja peab enne võimaliku vaidlustuse esitamist teavitama hankijat vaidlusalusel asjaolust riigihanke teabevahetuse kaudu. Praktiline vajadus sellise sätte järele tuleneb asjaolust, et vaidlustuse esitamine on koormav nii vaidlustuskomisjonile kui ka hankijale, isegi kui vaidlustuse sisuline läbivaatamine ei ole keeruline ega ajamahukas. Näiteks on esinenud olukordi, kus ilmne vormiline viga riigihanke alusdokumentides oleks olnud hankija poolt koheselt parandatav teabevahetuse kaudu teavitamise teel, kuid vaidlustuse esitamisega tekitatakse põhjendamatult ametkondlik töökoormus (tähtajad, menetluskumendid, vastuste koostamised, kättesaamiste kinnitus jms). Sarnast lähenemist toetab ka direktiivi 89/665/EMÜ artikli 1 lõiked 4 ja 5 (muudetud direktiiviga 2007/66/EÜ), mille kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada nõude, mille kohaselt isik, kes soovib hankija otsust vaidlustada, peab eelnevalt teavitama hankijat väidetavast rikkumisest ja kavatsusest esitada läbivaatamisaotlus. Muudatus ei peaks samas andma võimalust ooteaegade pikendamiseks.

Kokkuvõtvalt leiame, et kavandatud muudatust vaidlustuse menetluse tähtaja pikendamise osas ei ole sisuliselt analüüsitud hankijate vaatest ning see võib kaasa tuua ebaproportsionaalseid mõjusid hankemenetluste ajakavale. Kui siiski peetakse vajalikuks vaidlustuse menetlustähtaja pikendamise võimaluse kehtestamist, tuleks selle maksimumiks seada mõistlik ja tasakaalustatud tähtaeg, vältimaks liigset menetlusaja pikenemist ja sellega kaasnevaid riske hankijate jaoks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Grete Lasn
grete.lasn@kaitseministeerium.ee